

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Jacobi Alvarez de Paz Opera

De Exterminatione Mali, Et Promotione boni - Libri quinque

Álvarez de Paz, Jacobo

Lvgdvni, 1613

De mediis ad assequendam Paupertatem. Cap. 14.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77843](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77843)

licet colligere, possidet ille thesaurum in caelo, quem proceres huius saeculi magnos terra thesauros possidentes ita suspiciunt. Iudex est ipse ex his qui cum Christo iudicaturi sunt mundum, quem in extremo die iudices, & potentes mundi, gratum habere procurant. Centuplum datum est illi in patria caelesti, cuius sacum despicabilem tam frequens populus non ab alio (vt creditur) quam à Deo motus ita veneratur, & colit. Centuplum quoque nobis videntibus in hoc mundo recepit, qui quod reges & imperatores vix obtinent, vt principum, & episcoporum humeris ad sepulchrum deferantur, solo Deo corda praedicatorum & clarissimorum virorum tangente; & nulla humana persuasione interueniente consecutus est. Sed iam in fine huius historiae tum saeculares, tum religiosos alloquamur, vt ex ea aliquem fructum decerpant. Illi Hieronymum audiant, vitam cuiusdam pauperis euangelici, nempe Pauli eremita, ita laudantem: Libet in fine opusculi eos interrogare qui sua patrimonium ignorant, qui domos marmoribus vestiunt, qui vno filo villarum insuunt praedia, huic seni nudo quid vniquam defuit? Vos gemma bibitis, ille naturae concavis manibus fatiscit. Vos in tunicis aurum textis, ille ne vilissimum quidem indumentum habuit mancipij vestri. Sed e contrario illi quidem pauperulo paradus patet, vos auratos gehenna sulcipiet, ille vestem Christi, nudus licet, tamen seruauit, vos vestiti sericis, indumentum Christi perdidistis. Franciscus hic vilissimo puluere cooperatus iacet resurrecturus in gloriam: vos operosa saxi sepulcra premunt, cum vestris opibus arsumos. Parcite, quae so, vobis parcite: saltem diuitiis quas amatis. Cur & mortuos vestros auratis obuoluitis vestibus? Cur ambitio inter luctus lacrymarumq; non cessat? An cadauera diuiti, nisi in serico putrescere nesciunt? Religiosi vero, qui vt spirituales viri ab alio moneri non indigent, se ipsos moneant, & praemia sibi parata animaduertant. Haec merces tam ampla, tamque magnifica, quae ex sancta morte huius fratris elucet, non statui nudo, sed statui religioso operibus sanctis commendato, promissa est. Si eam appetunt, si ad eam peruenire gestiunt, contemptum saeculi, humilitatem, spiritum orationis, obedientiam, animarum zelum, paupertatem, & erga Deum charitatem imitentur. Statum perfectionis habere, & ad perfectionem non propeate, non praemium, sed penam mereatur. Humilitatem, & paupertatem, & elongationem à saeculo profiteri, & ex alia parte primas sedes ac dignitates ambire, indigentiam & penuriam, vt pestem auerfari, & in res saeculares incumbere, non laudem sed vituperationem, & infamiam expectat. Merces vitam mercede dignam exigit, praemium, conuersationem sanctam quae mercedi sit apta, requirit. Relinquamus ergo corde iam saeculum, quod statu reliquimus; paupertatis experimenta, scilicet nuditatem & penuriam rerum, amemus; Obedientiam & humilitatem, & reliquas virtutes quaeramus, vt quod cupimus obtineamus, & triplici praemio pauperum coronemur.

Hieron. in vita Pauli eremita

De Medijs ad assequendam Paupertatem. CAPUT XIV.

Vir religiosus, & suae salutis audius, qui haec, quae diximus, secum meditatus est, desiderium ingens (vt opinor) paupertatis seruandae concepit, & si in ea habitus minus circumspecte se gessit, sanctum pudorem suae negligentiae & tepiditatis acquisiuit. Optat iam ipse ad mentem redire, & pro amore Dei, ac pro tam ineffabili praemio sibi pro-

Aposito votum à se emissum grauius obseruare. Cooperemur ergo desideriis eius, & aliqua media illi proponamus, quibus ipse cooperabitur gratiae Dei, & ad paupertatem habendam iuuabitur.

Si ergo vis o religiose vir in te spiritum paupertatis promouere, rebus tibi ad usum concessis nequaquam vt propriis vtaris. Ille vitur rebus ac si essent propriae, ac si dominium earum haberet, qui nimio affectu illas cupit, & possidet, qui eas à praelato non vt per modum elemosynae datas, sed vt debitas accipit; qui ipsas sine obtenta facultate dat alteri, aut commodat licet sint exiguae: qui tandem sine vlla cura conuersationis & diuturnitatis vestium, & librorum, & similibus, in usum assumit. Hunc itaque usum hominis proprietarij cauebis, si res tibi ad usum administratas, affectu gratitudinis & humilitatis, vt pauperem decet, de manu praelati & ministrorum acceperis, si absque facultate superioris, nemini dederis, nec commodaueris; si curiosè & diligenter eas ne insumantur, quantum fieri possit, aut deterantur, seruaueris. Sed illud praecipuum est, ne huiusmodi res nimio erga eas affectu possideantur, sed cum quadam sancta libertate, & quasi cum contemptu ipsarum nostris vsibus applicentur. Idque monuit Paulus dicens: Fratres, tempus breue est, reliquum est vt qui habent uxores, tamquam non habentes sint, & qui flent, tamquam non flentes, & qui gaudent, tamquam non gaudentes, & qui emunt, tamquam non possidentes, & qui vtuntur hoc mundo, tamquam non vtantur. Nihil enim est vti hoc mundo, ac si eo non vtremur, nisi res ipsius sine immoderato amore, & sine affectu minus ordinato praesumere. Quem sensum indicauit Augustinus ad Bonifacium scribens: Ipse, inquit, Dominus te exaudiet, vt interiores & inuisibiles hostes, id est, ipsas cupiditates inuisibiliter, & spiritualiter, vincas, & sic vtaris hoc mundo tamquam non vtens, vt ex bonis eius bona facias, non malus fias. Profecto in rebus paupertatis (vt iam monuimus) non tam rerum vtus, quam affectus erga res considerandus est; illeque est paupertate perfectior, qui quamuis pluribus vtatur, ad illas tamen minus afficitur. Quod ex gestis magni doctoris Ecclesiae Gregorij potest agnoscì, cuius liberalitatem quidam monachus, elemosynaque cognoscens, & suam paupertatem sancti Pontificis misericordiae praeferebat, seque ad eundem cum illo gradum gloriae peruenturum, ingemiscens, voce diuina est vehementer increpitus, dicente sibi: Quando diuitem non possessio facit diuitiarum, sed cupido, cur audes paupertatem tuam Gregorij diuitiis comparare? qui magis illam cartam, quam habes, quotidie palpando, nullique conferendo, diligere comprobatis, quam ille, qui tantas diuitias non amando, sed contemnendo, cunctisque liberaliter largiendo, dispergit? Simile exemplum de sancto Basilio narratur, & in vtroque perspicitur, Euangelicam paupertatem non tam in opere quam in affectu, & rerum temporalium contemptu, consistere. Ita ergo res huius saeculi habere nitaris, sicut statua quaedam, quae si ab aliquo vestibus operiatur, vestes non amat; nec etiam sensum tristitiae concepit, si vestibus spoliatur. Sic perfecti pauperes res accipiunt ad usum, quia aliter fieri non potest, tam sine affectu, & adhaesione ad illas, ac si non acciperent, & rebus carent, & indigentiam sustinent; ac si rebus non indigerent.

Si ad aliquam rem immoderate te affici senseris, vt ad cellam, ad mensam, ad librum, aut aliquid huiusmodi, cura te ipsum vincere, & illud (si fieri possit) omnino relinquere, aut si non possit, quia pe-

1. Cor. 7. 29. 30. 31

Aug. epist. ad Bonif.

Ioan. diacon. lib. 2. vita Gregor. c. 60.

nitus necessarium est, pro alio simili, accepta à praelato facultate, commutare. Sic enim & vltus manet, & affectus immoderatus discedit, & animus magnam libertatem & puritatem acquirit. Beatus sanctus Dorotheus vitæ spiritualis magister egregius, sic sanctissimum iuuenem Dositheum discipulum in spiritu paupertatis exercuit. Nam cum is ad gladium quendam sentiret se affici, idque magistro patefaceret, præcepit Dorotheus illi ne vnquam gladium illum vel manu contingeret. Sic etiam religiosi commorantes in monasterio Beati Gregorij, priusquam esset Pontifex, paupertatis spiritui consuluerunt, de quibus post enarratum illum euentum Iustini monachi proprietarij, quem supra reulimus, hæc sanctus Doctor scribit: Sed fratres omnes ex eadem eius sententia conturbati cæperunt singuli extrema quæque, & vilia, & quæ eis habere regulariter semper licuerat, ad medium proferre, vehementerque formidare, ne quid apud eos esset, vnde reprehendi potuissent. Idem tandem documentum ex dictis Domini facile possumus elicere, dicens: Si autem manus tua vel pes tuus scandalizat te, abscinde eum & proice abs te. Nomine enim manus, & pedis, vt Chrysostomus, & Beda, & reliqui doctores interpretantur, amici aut cognati intelligendi sunt: quos, si nobis sint offendiculo, debemus abicere. Si autem hi à nobis separandi sunt, quando nocuumentum animæ inferunt, licet sint vitæ nostræ pernecessarij, quanto magis minutia istæ, quarum nobis concessus est vltus, penitus abscindenda, si moderatè affectum ad se trahunt, & munditiem nostræ mentis inficiant?

Superior etiam, si mos religiose familiæ ferat, debet hæc religiosorum desiderio fauere; & res ad vltum illis concessas interdum permutare, tum vt minimum in se ipsis erga eas affectum deprehendant, tum vt paupertatem, quam profitentur, & diligunt, actione discant, & res non vt proprias sed vt commodatas retineant. Optimè dixit Augustinus: Plerumque aliqua, cum adsunt nobis, putamus quòd non ea diligamus, sed cum abesse cæperint, inuenimus qui simus. Hoc enim sine amore nostro aderat, quod sine dolore discedit. Videtur ergo vincere cum vincatur, qui superando ad id peruenit, quod cum dolore amissurus est: vincit, cum vinci videatur, quisquis cedendo ad id peruenit, quod non amittit inuitus. Quem ergo delectat libertas, ab amore mutabilium rerum liber esse appetat, & quem regnare delectat, vni omnium regnatori Deo subditus hæreat. Hæc cum ita sint, meritò praelati de suorum profectu solliciti, debent nonnumquam eis concessa tollere, interdum pro alijs commutare, vt ipsi sic probati, affectus suos calleant, & quantum in contemptu rerum visibilium profecerint, deprehendant. Ita etiam Dorotheus discipuli Dosithei profectibus consulebat. Neque enim semel tunicam, aut habitum ad vltum illi dedit; quem cum ipse, qui mundissimus erat, lauisset, & consuisset, iterum abstulit ad vltum alterius fratris, & pro alio horrido & vltro commutauit: quod sanctus discipulus non solum sapientissimè, sed latissimè tulit. Beatus Pater noster Ignatius spiritum paupertatis in nobis diligentissimè promouit, & nunc vsque sua intercessione conseruat. Licet enim collegijs nostris, quæ velut seminaria sunt domorum professorum, nihil etiam in communi possidentium, bona in communi aliarum multarum religionum more graues ob causas habere permiserit; tamen priuatim ad magnam paupertatem, & vix quibusdam, qui à longè societatem aspiciunt, credibilem nos adigit.

Greg. 4.
mor. c. 55.

Mon. 18.
8.

Aug. lib.
de vera
relig. cap.
47.

Apud nos namque arcam in cella habere, aut cellam clauē obferatam, aut aliud in ea quàm lectulum & sellam & mensam, & candelabrum, & paucos libros, quasi crimen est. Hæc autem vilia, & penitus necessaria, iubente praelato, sæpe adolescentiores demutant, vt nulli rei immoderantia affectus adhaereant. Ex vna cella in aliam solum ob hanc causam transeunt: si in illa libri sunt similes suis quibus indigent, vt Aristoteles, & summa Diui Thomæ, & alij huiusmodi, eos ibi relinquunt, & alios alij cellæ deputatos accipiunt, mensam, & sellam, & lectulum ligneum secum non transferunt, & alia similia delerunt, & quæ alibi erant, ad suum vltum accommodant. Et sicut Laban, malo aut auaro animo, mutauit, vt est in libro Genesios, mercedem generi suæ Iacob, decem vicibus ita & praelati nostri, nò malo sed prudenti consilio, mutant res filiorum suorum vltibus applicatas, multis vicibus, vt eos paupertatis admoneant, & vltu huius sanctæ vitæ exerceant. Quin & ego adolescentulus vidi in Collegio nostro Complutensi, post peractum vnum cursum Theologiæ, manuscripta illius anni à magistris dictata praelati iussu inter condiscipulos commutari, vt etiam in hac re tam propria, vt videtur, nihil proprietatis adhaeresceret. Hæc scribimus, non vt nostra iactemus, in quo certè huculque ad nimicitiam nobis consulto pepercimus, & deinceps etiam paremus, sed vt adolescentibus nostris ad futura tempora paupertatis antecessorum suorum memoriam relinquamus. Ista enim nunc apud nos communia sunt, & nulli (vt credo) Prouincia societatis non peruia: at quis nouit si in futurum successores nostri aliquantulum in studio paupertatis intepescant, & tunc horum forsitan meminisse iuuabit?

In omnibus ita te geras, vt pauperè decet, & paupertatem, quam colis, in vltu rerum exteriorum ostende. Comede, vt pauperes solent, cibos còmunes & viles, bibe vinum (si propter corporis imbecillitatem sit necessariū) modicum, & bene lymphatum, & in vltum communitatis totius emptum; in cella, ea solum sine quibus commodè viuere non possis, habeas, vestes detritas, viliores, & commissura notatas, & breues diligas, & tandem omnia tua paupertatem redoleant, & te pauperem patefaciant. Quales vestes religiosi induere debeant, Bassilius grauisima hac oratione monstrauit. Cum autem Apostolus dicat: Non alta sapientes, sed humilibus còsentientes, exquirat se ipsum quisquis vltibus magis alsimilè esse Christiano homini conueniat, iis ne, qui habitant in aulis regum, & mollibus vestiuntur, an nuncio, & præconi aduentus Domini, quo in natis mulierum nullus surrexit maior: De Ioanne loquitur, filio Zachariæ, cuius vestimentum ex feris camelorum erat. Quin & veteres sancti illi viri circuibant in melotis & pellibus captinis. Porro ad quem finem vltus is dirigi debeat, docuit nos Apostolus vnico verbo, cum dixit: Habentes victum integumentaque, his contenti simus: quippe tamquam solo nobis integumento sit opus, neque iam amplius propter varietatem, eamque, quæ ex illa consequitur, exquisitam elegantiam, in damnatum luxuriæ vitium (ne quid dicam grauius) incidamus. Si quidem hæc postea ab inutilibus minimèque necessarijs artibus in hominum vitam sunt importata. Atque etiam perspicuum est, quoniam primus integumentorum vltus fuerit, qui à Domino ipso, eo indigentibus est datus. Fecit enim illis, inquit, Deus tunicas pelliceas: quando quidem ad ea in corpore contigenda, quæ aspectu ipso minùs fuerant honestatis habitura, satis erat, etiam huiusmodi tunicarum

Genes.
31. 41.

Basil. reg.
sup. d. 11.

Genes. 31.

tū vsus. Sed quoniam in vestimentis non hoc queritur tantummodo sed illud etiam prater ea, vt videlicet per ea frigoris incommoda depellantur, necessarium ad vitā que rem accommodatus esse vestimentorum vsus debet, vt per ea scilicet, & corporis deformes partes obtendantur, & quæ ob cæli inclementiam afferuntur, incommoda propulsentur. Iam quando in his quoque quædam sunt, quæ ad plures; quædam, quæ ad pauciores vsus aptantur: consentaneum videtur ea à nobis pluri fieri oportere, quæ ad plures possint vsus accommodari, quo videlicet nihil quidquid contra susceptum à nobis summæ in victu paupertatis institutum fiat. Neque alia ad forenses ostentationem, alia ad domesticum vsum parata habeamus, atque ex his ipsi item ad diurnum quædam, quædam ad nocturnum tempus distributa: sed eiusmodi quodam nobis vestimentis cogitandum est genus, quo ad omnia commodè vt possimus: vt videlicet eo amicti, & diurnæ pariter honestati, & nocturnæ etiā necessitati faciamus satis. Ex quo quidem illud continget, & communem omnium nostrum inter nos in vestitu ornatum esse, & veluti insignem quædam ac peculiarem ex ipso amictuetiam homini Christiano impressam notam. Quæ enim ad vnum & eundem finem spectant, illa vt plurimum inter se conueniunt. Hæcenus ille. Qui & statim aliam pauperis & humilis habitus utilitatem detegit, quod ipse nos sanctæ conuersationis commonefacit, & à rebus nostro statu indignis auertit. Aliqui tamen eo suam in vestitu vanitatem tuentur, quia si ex pretiosiori panno fiat, est multo diuturnior, & minus pecuniæ in habitu, causa huius diuturnitatis, infumitur. Nam quo tempore duo habitus ex viliori panno consumuntur, vnus ex pretiosiori seruatur. Sed hi non aduertunt, primò pretiosiori panni ad viliores non esse tantum diuturnitatis excessum. Sed esto quod ita sit, non sunt facienda mala vt veniant bona; nec decet pauperem religiosum, seu auticum splendescere, vel vt pinguislima Ecclesiæ canonicum, vestibus fulgere pretiosis. Familiāque religiosa parum quid in pretio duplicati habitus vult libenter expendere, modò filij sui quod sunt appareant & vestiti more pauperum & humilium incedant.

Vt tandem ipsa verba quæ loqueris, te in spiritu paupertatis protehant, serua quod supra ex Augustino & Benedicto notauimus, vt nihil tuum esse dicas, sed proprium nomen abiiciens, & communem appellationem vsurpans, te nihil habere semper profitearis. Idque non parum virtuti paupertatis prodesse certum est, quando quidem cum vestem non meam, sed nostram dico, aut eam, qua vtor, appello, me non dominij vestis, sed vsuarij agnosco: cognitionem autem hanc iteratam affectus sequitur, & paulatim se nihil habere latatur. De hac autem re pulchre in hunc modum scripsit Hugo Victorinus. Non enim debemus aliquid habere proprium, aut quicquam dicere meum, sed nostrum: vt dicatur, nostra cappa, nostra tunica, nostra domus, & in cæteris similiter. Omnia enim in communi debemus habere: & omnia communi nomine appellare. Sed in hoc pensandum est quanta differentia sit inter carnales fratres, & spirituales. Nam illi quidem, quod commune est eis, diuidunt: isti, quod vniuersum erat, in communi ponunt: ibi quisque quod suum est, querit: isti, non quæ sua sunt, querunt, sed quæ Iesu Christi. Plus ergo valet ista propinquitas, quam illa: quia illa deficit, ista crescit: illa habet diuisionem, ista vnitatem: illa transit cum sæculo, ista permanet cum futuro. Ad hoc enim simul modò in ista domo viuimus, vt postmodum in cælesti regno maneamus. Filij Dei sumus (ait A-

A postolus) sed nondum apparuit quid erimus. Scimus autem, quòd cum apparuerit, similis ei erimus quoniam videbimus eum sicuti est. Et Paulus. Non habetis hic manentem ciuitatem, sed futuram inquirimus. Ergo non debemus habere propria, sed sint nobis omnia communia. Partes sibi faciunt homines in hoc sæculo. Alius argentum, & aurum: alij domos, & familias; alius nomen grande, potentiam, & gloriam: iste hoc, alius aliud, diuersi diuerso modo. Pars verò piorum est ipse Deus. Et nos si volumus habere talem partem, talem hereditatem, vt est Dominus: tales nos oportet exhibere, vt digni simus eum possidere, & possideri ab ipso. Ergo si volumus in hereditatem possidere Deum: nihil debemus habere extra Deum. Nam nimis est auarus, cui non sufficit Deus. Hæc ille.] Si hæc quinque documenta seruaueris, non parum in virtute proficies.

Hæc ad subditos dicta sunt, sed efficacissimum documentum paupertati custodiendæ necessarium ad prælatos religionum spectat. Vt scilicet si volunt in cœnobijs paupertatem vigere, & spiritum eius in vita religiosa seruare, subiectis suis de necessariis cum magna charitate & benignitate prouideant. Ministrent illis omnia, quæ opus habent, à corrigia calcæamenti, usque ad filum subtegminis, & cuncta siue ad victum, siue ad vestitum, siue ad medicamenta, siue ad libros necessaria, vel quæcumque illa sint, præbere non desinant, & à secularibus aliquid petere seuerè prohibeant. Nam si illis necessaria non dentur, necesse erit, vt facultas petendi à secularibus & cognatis, concedatur, ex quo non minima incommoda proueniunt. Occasione enim, ea quæ sibi sunt opus, conquirendi, per domos cognatorum & amicorum discurrunt, & minus seruant secreti, & silentij, ac secessionis à mundo celsuram. Negotijs eorum, à quibus temporalia petunt, implicantur, nec possunt excusare, ne subsidio consueto priuentur. Sæpe coguntur de castro cogitare, & non tantum ad quæ Domini sunt (quod animabus religiosis Christi sponsis, vt magnum priuilegium concessum est) sed etiam ad ea, quæ sunt mundi, frequenter attendere. Cum necessariis superflua quoque petunt, & ne in posterum illis aliquid desit, multa, quæ pauperes non decent, & in præsentem non sunt necessaria, recondunt. Nec in familia religiosa proportionalis æqualitas seruatur, nec ille plus habet qui plus indiget, sed qui plures cōsanguineos, aut ditiores habet, aut qui distractior est, & plures sibi amicos adsciscit. Firque suo modo, quod ait Paulus: Vnus quidem esurit, alius autem ebrius est. Hoc est, vnus superfluis abundat, alius verò alget, & erubescit, nec habet, vbi caput reclinet. Ingrederiturque ad fratres quædam modus seruitutis satis pudendus, vt vnus alteri seruiat, & in ferendis suffragijs, atque in alijs se alteri accommodet; vt quod huic superfluerit, ab ipso recipiat. His malis adeo spiritui paupertatis & reformationi religionis contrariis obistere deberet prouidentia, & zelus prælatorum, vt vitam religiosam illibatam custodirent. Eorumque omnium vnicum remedium est, (quod in nostra minima societate videmus seruari, & in religionibus monachalibus prudentissimè fit) vt vnicuique ad victum, ad vestitum, ad studium, ad iter, & ad reliqua, necessaria ministrentur, & occasiones discutendi, & domo egrediendi, & petendi à secularibus, omnibus præcludantur. Sic enim, & ipsi religiosi superflua non habebunt, necessariis rebus in communi omnibus administratis contenti, & cuius temporalium expediti, Deo & sibi vacabunt, & maiori cum libertate ad animarum ministeria procedent, & rectius in vitijs carpendis, &

Heb. 13.
14.1. Corin.
11. 22.Hugo. ad
reg. c. 3.

1. Ioh. an.

sacramentis administrandis, se gerent.

Huic sanctæ Paupertatis prouehendæ remedio quatuor obstat solent. Primum est religiosorum multitudo, ad quorum sustentationem nec consuetæ elemosynæ, nec redditus cœnobij sufficiunt. Huic incommodo nisi est moderi consilium Tridentinum, ita statuens: In prædictis autem monasteriis, & domibus, tam virorum quàm mulierum, bona immobilia possidentibus, is tantum numerus constituitur, ac in posterum conseruetur qui vel ex redditibus propriis monasteriorum, vel ex consuetis elemosynis commodè possit sustentari. Quod decretum si in religionibus seruetur, magis in eis disciplina religiosa vigeret. Perfectio (vt experientia docet) plurimum actus non est, licet omnes ad eam vocentur. Non ergo tam facile essent homines in religionem admittendi, sed cum diligenti examine, & illi qui à Deo, & non à sua leuitate, aut ignorantia, verè vocati viderentur, & spem vitæ spiritualis ac perfectioris præberent. Quod si fieret, forsitan redditus cuiuscumque cœnobij ad suos alendos satis essent.

Secundum obstaculum est, domos ædificandi desiderium, & ampliandi, prælatos necessaria denegant. Sed nemo est qui non videat hunc dolum esse diaboli, enitentis vt minoræ maioribus præponatur, & leuia incommoda grauissimis malis curètur. Leue enim incommodum est, si domus non sit plene ædificata, magnum verò malum si paupertas non vigeat, & charitas, ac paterna prouidentia, ædificiorum occasione deficiat. Primo loco fratres sustententur, & secundo domus extruatur. Extruantur autem domus pauperum, non palatia imperatorum. Religiosè enim admodum scripsit Hugo: Ædificia fratrum non superflua sunt, sed humilia, non voluptuosa, sed honesta. Vtilis est lapis in instructura: sed quid prodest in lapide cælatura? Vtile hoc fuit in constructione templi: erat enim forma significationis, & exempli: legatur Genesis in libro: non in pariete. Vestitur Eva in pariete, pauper autem iuxta parietem nudus accubat; Datur Adæ tunica pellicea, fratrum autem multitudo coarctatur hyemali molestia. Hæc ille. Ædificia religiosorum sint fortia, sint capacia, sint officinis necessariis, & cellis instructa, curiositates verò in ædificiis, & superfluos sumptus, non fundatores religionum præceperunt, immo abominati sunt: sed astus diaboli, & vanitas, & sæcularitas importarunt. Dum autem modus in ædificiis tenetur, multis modis spiritus paupertatis seruetur. Quia & pauperes Christi sic non quasi in palatiis regum, sed in domiciliis suo statui accommodatis habitant, & animos pauperibus dignos, scilicet humiles & modestos, seruant, & quæ in curiositate ædificij superfluerent, habitatores sustentant, ne occasionem habeant diuagandi, & mentem curis terrenis occupandi, & superflua sub necessitate prætextu conquirendi.

Tertium obstaculum est nimia cura, quam aliqui prælati collocant in sacris templi valis, & ornamentis, ac aliis paramentis emendis. Non aduertunt isti congruam sustentationem subditorum præceptam esse: hæc autem preciosissima ornamenta, esse sub consilio relicta, nec licere pro operibus supererogationis præcepta relinquere, & ab his, quæ sunt magis necessaria, deuiare. Certè de Deorum templis, ac delubris, Lactantius Firmianus hæc scripsit: Horum pulchritudo ac nitor, præstringit oculos: nec vllam religionem putant vbi cumque illa non fulserint. Itaque sub obtentu Deorum avaritia & cupiditas colitur. Credunt enim deos amare quicquid ipsi concupiscunt.

Concil.
Trid. sess.
25. c. 3.
de regulis

Hugo. lib.
2. de ciuit.
lib.

Lactant.
lib. 2. c. 6.

A quicquid est; propter quod furta & homicidia, & latrocinia quotidie faciunt, propter quod bella peccatorum orbem populos vrbéque subuertunt. Consecrant ergo diis manubias, & rapinas suas, quos certè necesse est imbecillos esse, ac summæ virtutis expertes, si subiecti sunt cupiditatibus. Cur enim cælestes eos putemus si desiderant aliquid è terra? vel beatos, si aliqua re indigent? vel incorruptos, si voluptati habent ea, in quibus appetendis cupiditas hominum non immeritò damnatur? Veniunt igitur ad deos non tam religionis gratia, quæ nulla potest esse in rebus malè partis, & corruptibilibus, quàm vt aurum oculis hauriant: nitorem laugati marmoris, aut eboris aspiciant, vt insignes lapillis & coloribus vestes, vel distincta gemmis fulgètibz pocula in facili contemplatione contractent: & quanto fuerint ornatio-
B ra templa, & pulchriora simulachra, tanto plus maiestatis habere creduntur. A deo religio deorum nihil aliud est, quàm quod cupiditas humana miratur. Sic Lactantius sed, ad quod propositum? Numquid in templis veri & summi Dei ornatum reprehendimus, aut aurum & argentum, & lapides pretiosos damnamus? Absit à nobis tale hereticorum & phanaticorum hominum delirium. Sed vitia hominum minis res considerantium notamus, & ad id quod sine dubio est Deo gratius, impellimus. Fulgeant sacra templa auro & diuitiis. Fulgeant omnino, immo serica, & aurea, & pretiosa mihi nisi in templo non placent, & ea infeliciora existimauit, cum homunculos & mulierculas ornant, & corpora in vermes & fetorem conuertenda, circumdant. At ita fulgeant templa, vt
C pauperes Christi non aigeant, vt serui Dei non efugiant, & sitiant, vt occasione ornatus templi cupiditas hostes cupiditatis non vincat. Quod si tu putas cum iactura iustitiæ & cum damno paupertatis ornamenta templi esse quaerenda, toto celo erras, & à Domini voluntate, qui in templo colitur, manifestè discedis. Quin & existimo, Deum, qui summè à nobis colendus est, non in omnibus locis eundem ornatum sui cultus causa admissum exigere. Cathedralis Ecclesiæ fulgeant, & splendeat, vt matres aliarum Ecclesiarum in quaque prouincia. In religiosorum Ecclesiæ fulgeant, & splendeant vt filix. Non, in quâ, matres in omnibus æmulentur, nec velint esse ornatu, & diuitiis pares, siquidem totus ordo Ecclesiasticus voluit eas esse impares, & minores. Illæ Episcoporum, & canonicorum ditissimorum sunt; fulgeant vt sponsæ diuitum. Istæ religiosi pauperibus commendatæ sunt, fulgeant vt tabernacula mendicorum. Aut si volunt se in ornatu matricibus Ecclesiæ æquare, quod non prohibeo, si absque importunitate & distractione religiosorum à diuitibus religioni bene affectis pretiosa ad cultum Dei, & non ad alios vsus sponte tribuantur; non tamen hoc cupiditas se colore contegat, & vanitas prælatorum volentium his rebus sui memoriam relinquere, & nomen inter suos obtinere; ac paupertatis iactura se vlamine diuini cultus operiat. Tempa Christi, viua scilicet religiosorum corpora, prius reficiantur, & vestiantur, & postea templa seruiatis modestiæ limitibus exornentur.

E Quartum denique obstaculum est quorundam prælatorum ingenium durum, & infelicioris, qui cum ipsi robusti sint, & in miseria cum in sæculo viderent educari, omnes sua duritie metiuntur, & nesciunt infirmis compati, nec delicatiorum misereri. His nihil aliud dicimus, nisi vt prælatos esse discant, & se patres aliorum esse cognoscant, & diuina iudicia formident, nam solet Deus duris duros prælatos mittere, qui eos tempore senectutis, & necessitatis

immi

Bonau.
de faxali
Se vaph.
c. 4.

im misericorditer tractent, & in suis agritudinibus tribulent. Audiant quid dicat Bonauentura: Bonus autem praelatus agnoscat se fratrum suorum patrem, non Dominum: & exhibet se eis medicum, non tyrannum: nec reputat eos ut iumenta sua, vel seruos emptionis, sed ut filios hereditatis supernae confortes: & facit eis, sicut vellet sibi fieri, si similiter indigeret. Sed fortes, & sani non sentiunt, quod sentit ager, ideo nesciunt ei compati, scient autem postea, cum dolebunt. Sic ille. Et hæc dicta sunt non ut praelatos ad laxitatem incitemus, quam sanè maximo odio prosequimur, sed ut ad misericordiam, & pietatem, & paupertatis amorem moueamus. Quæ sine dubio in religione tunc viget, cum singulis necessaria ministrantur, ex quibus possint ipsi, aliquid sponte detrahere, & gratissimum Deo mortificationis sacrificium offerre.

De Paupertate sectanda.

CAPVT XV.

PAUPERTAS hæc in superioribus à nobis utcumque depicta, & oculis virorum iustorum propolita, fructus est vnus ex tribus præcipuis, quos pinguis, & frugifer hortus nostri status profert; gemma est vna ex tribus pulchrioribus & pretiosioribus, quibus venerabilis religio mater nostra dilectissimas filias suas iustorum religiosorum animas ditat, & ornat; via est vna ex tribus amenioribus & securioribus, quas animæ ipsæ conficiunt, ut à caducis ad æterna, à visibilibus ad inuisibilia: à terrenis ad cælestia conscendant. Paupertate, à curis & molestiis sæculi liberamur, ut possimus in curâ salutis spiritualis incumbere. Paupertate, aduersus diaboli insidias munimur, & laqueos diuitiarum ac foneâ rerum terrenarum valeamus effugere. Paupertate, superbiam status nostri pestem eludimus, & facile est nobis tamquam accinctis, & expeditis, ad perfectionis fastigium properare. Quid nos diuitibus huius sæculi venerabiles, & demonibus formidabiles facit? Nonne Paupertas? Quid religiosos omnium rerum dominos facit, & ut nihil habentes omnia possideant? Nonne Paupertas? Quid Deû potentissimè & efficacissimè aduocat ut speciali providentia illorum curam habeat, ipsique prouideat? Nonne sponte suscepta & voto firmata paupertas? Hæc nos reficit atque sustentat, & quocumque ingrediamur, non importunis vocibus & superbis, sed Dei instinctibus clamat, ut cultoribus suis necessaria præbeantur. Hæc nos fouet & ornat, ac insignia seruorum Dei, vestimenta scilicet Deo dicata, & fidelibus grata, ministrat. Hæc nobis domos amplas & spaciolas præparat, & vbique terrarum tamquam ciues nobilissimos satis commodo hospicio excipit, & hinc emigrantes sedibus cælestibus infert. Paupertate ditescimus, & quo verius sæculi facultates contemnimus, eo ditiores & abundantiores à secularibus æstimamur. Paupertate protegemur, nemòque est, qui à nobis per iniuriam auferat, quod libenter abieciimus, & ab habitaculis nostris explosimus. Paupertate, more nobilium summo regi Deo magna obsequia præstamus, quia ei non tantum quod possidebamus, sed quidquid mundus habet, offerimus. Sacrificiorum nobilissimum est holocaustum, quo totum animal in diuinum honorem incenditur, & abdicatione omnium rerum quasi totus iustus domino consecratur. Si pro Christo, quia persecutor non instat, minime sanguinem fundit, at

A facultates, quibus sanguis ipse augetur, & quæ non minus quam sanguis solè diligi, in vsum pauperum confert. Pauper liber est, quia diuitiarum compedes, & vincula fregit; tranquillus est, quia solitudinum & perturbationum materiam deposuit; ingenuus & nobilis est, quia se Deo familiaritate, & Christo filio eius ac sanctis omnibus se imitatione coniunxit.

B Ascendamus ergo gradus huius scalæ cælestis, per quam Angeli ad nos iuandos descendunt, & angeli, id est, viri spirituales, atque perfecti in cælum ascendunt. Ne nos perterrefaciât angustia eius, quia licet primo aspectu arcta & angusta videatur, tamen post paululum magnam latitudinè habet, & in spacia amplissima & latissima desinit. Terret nos terrena deserere? Animet nos cælestia conquerere. Retrahit nos nuditatem sentire? impellat diuinam protectionem & amabilissimam patris nostri, qui in cælis est, providentiam experiiri. Auocat mundo mori infigit, Deo sine solitudine viuere, & regnum cælestis, quod opum dimissione mercamur, comparare. Qui nondum ausus est sua vota relinquere, & possidèdilibertatem abiecere, audeat, quia illud facinus, aggreditur sanè egregiû, & æterna memoria dignû, ad quod Deum ipsum habet adiutorem. Qui opus hoc fecit, & voto se paupertatis obstrinxit, sciat se verbis oris sui ligatum esse, verba sua impleat, & nihil proprium possidens, & promissis stans, se virum fidelem & strenuum ostendat. Superflua alacriter refectet, quoniam noxios & pestilentes humores agritudinem animæ afferentes excludet. Necessariis immoderatè non hæreat, ne qui cor Deo mundum & intaminatum seruare debet, sordibus illud affectionum terrenarum inficiat. Discat, indigentiam, & penuriam rerum corruptibilem sustinere, ut è thesauro miserationis diuinæ abundantiam supernarum consolationum depromat. Si corpore infirmo, & imbecilli necessaria defuerint, pro certo sciat, diuinam benignitatem non defuturam, quæ rebus communibus pretiosiora suppleat, & sine magnis sumptibus à paupere postulatis, si opus fuerit, sanitatem salutemque restituat. Ac tandem se quantum potuerit terrenis exuat, ut Deus illum tranquillitate vestiat, & sanctitatis muneribus induat. Qui huiusmodi fuerit, non dubitet mercedem paratâ esse operi suo. Nam pro quatuor obolis perituris, non alios similes cum vfura illicitè acceptos, sed thesaurum incòparabilem in cælo percipiet; quo ita auctum ac multiplicatum se sentiet, ut nec stillâ huius thesauri pro toto mûdo perdidisse voluisset. Pro nonnulla indignitate, quæ in oculis insipientium, paupertatem comitatur, iudicialiam potestatem, & sedem cum Christo æterno iudice ad mûdum iudicandum obtinebit. Ibique stulti euidenter aspicient quanta sit dignitas paupertatis, quam Deus facit semen tantæ potestatis, & gloriæ. Tandem ea quæ pro Domini amore deseruit, centuplicata illi restituentur, & nihil inueniet à se relictum, quod non à curis & molestiis liberum, & in immensum multiplicatum repèriat: nam omnia creata illi ad bonum seruiunt, & in illa vita cælesti, quam nulla mors obnubilat, in æternum gaudebit.

E Eia igitur sacri status ac religiosi professor, castissimam paupertatem in spòsam assume, cuius gratia claritatem habebis ad turbas, & inter nobiles, id est, inter spirituales viros, non in infimo loco sedebis. Dilige illâ, quæ multorum ac magnorum bonorum origo est, ex qua incorruptus manens pulcherrimos liberos sanctorum operum procreabis, ex quorum educatione nullam molestiam, sed molestiarû leuamen accipies. Hæc est, ut Nazianzenus ait, virtutum omnium commodatissimum instrumentum, quam